

УДК 338.5:625.08

Безуглий А. О., канд. екон. наук, доцент, <https://orcid.org/0000-0003-3883-7968>Стасюк Б. О., д-р філос. з економіки, <https://orcid.org/0000-0003-2504-6577>Бібік Ю. М., канд. екон. наук, <https://orcid.org/0000-0002-7197-8909>Мудриченко Н. С., <https://orcid.org/0000-0002-9423-5518>Гресько І. Л., <https://orcid.org/0000-0002-7175-7436>*Державне підприємство «Національний інститут розвитку інфраструктури» (ДП «НІРІ»), м. Київ, Україна*

АНАЛІЗ СВІТОВОГО ДОСВІДУ В СИСТЕМІ МОНІТОРИНГУ ЦІН НА МАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ

Анотація

Вступ. Моніторинг цін — це регулярне систематичне спостереження, збір й аналіз даних про рівні цін на матеріальні ресурси. У сучасних умовах глобалізації та економічної нестабільності ефективне управління витратами у стратегічних галузях, зокрема в дорожній, неможливе без добре продуманої системи моніторингу цін. Постійні коливання вартості матеріальних ресурсів створюють значні ризики для планування бюджетів, призводячи до фінансових втрат або неефективного використання державних коштів. Аналіз світового досвіду в частині визначення вартості матеріальних ресурсів дозволить виявити передові методики збору та верифікації даних, які забезпечують прозорість ціноутворення, наскільки дієвими та практичними є різні методи їх визначення в системі кошторисного ціноутворення різних країн та чим вони відрізняються від методів здійснення моніторингу матеріальних ресурсів, які діють у нашій країні.

Проблематика. Матеріальні ресурси є ключовою складовою вартості дорожніх робіт і займають найвагомішу позицію в структурі загальних витрат. В умовах трансформаційних процесів української економіки та посилення цінової нестабільності питання ефективного моніторингу цін набуває особливої актуальності. Аналіз світового досвіду у сфері моніторингу цін на матеріальні ресурси є важливим інструментом для формування дієвої національної системи щодо проведення цінового аналізу та регулювання цінової політики. Одним з ключових завдань є порівняння відмінностей у методиках збору цінової інформації та ступеню державного втручання в ціноутворення. Також необхідно зазначити те, що у багатьох країнах ефективність цінового моніторингу забезпечується стабільними інститутами, високим рівнем координації між державними органами, незалежністю регуляторів і розвиненою антимонопольною політикою.

Наразі в Україні активно ведеться робота над створенням бази даних цін на матеріальні ресурси, яка буде враховувати актуальні ринкові ціни на матеріали, вироби та конструкції, що застосовуються в будівельній галузі та яка буде охоплювати усі регіони України.

Окрему увагу слід приділити технологічним та інформаційним обмеженням. Світовий досвід дедалі більше ґрунтується на використанні великих масивів даних (Big Data), автоматизованих систем збору цін, онлайн-моніторингу та аналітичних платформ у режимі реального часу. В Україні впровадження подібних інструментів стримується нерівномірним рівнем цифровізації ринків, обмеженим доступом до комерційних даних і недостатньою інтеграцією інформаційних ресурсів.

Проблемним аспектом є також адаптація світових практик до умов у період воєнного стану воєнних і кризових викликів, що мають суттєвий вплив на формування цін. Більшість міжнародних моделей розраховані на функціонування у відносно стабільному економічному середовищі, тоді як в Україні цінова динаміка часто визначається чинниками форс-мажорного характеру, що потребує гнучких і кризоорієнтованих інструментів моніторингу.

Мета. Завданням даного дослідження є комплексний аналіз теоретичних засад і світових практичних підходів до здійснення моніторингу цін на матеріальні ресурси в умовах сучасної ринкової економіки. Проаналізовано основні моделі та інструменти цінового моніторингу, що застосовуються в різних країнах, зокрема механізми державного та ринкового регулювання цін, методи збирання, оброблення й аналізування цінової інформації, методи та умови її оприлюднення, а також роль цифрових технологій і міжнародних інформаційних систем у забезпеченні прозорості цінових процесів. Особливу увагу приділено оцінюванню ефективності світових практик моніторингу цін на матеріальні ресурси з погляду їх впливу на стабільність ринків і запобігання ціновим спекуляціям. На основі узагальнення світового досвіду метою статті є також формування практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи моніторингу цін на матеріальні ресурси та можливостей її адаптації до національних економічних умов.

Матеріали та методи. Методологічну основу дослідження складають загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економічних явищ і процесів, зокрема, застосовано методи аналізу та синтезу — для узагальнення теоретичних підходів до організації систем моніторингу цін; порівняльний метод — для зіставлення моделей цінового моніторингу, що функціонують у країнах з різним рівнем економічного розвитку; системний підхід — для дослідження моніторингу цін на матеріальні ресурси як складової механізму державного регулювання та ринкового самоконтролю.

Для оцінювання ефективності світових практик моніторингу цін на матеріальні ресурси використано методи економіко-статистичного аналізу, зокрема групування, індексний метод та аналіз динаміки цінових показників. Методи контент-аналізу та логічного узагальнення застосовано з метою виявлення ключових тенденцій, інструментів і цифрових рішень у сфері збирання та оброблення цінової інформації. На основі методу узагальнення світового досвіду сформульовано висновки та практичні рекомендації щодо можливостей імплементації ефективних закордонних підходів до моніторингу цін на матеріальні ресурси з урахуванням національних економічних умов. Під час написання статті було здійснено аналіз відповідного законодавства країн, а також:

1. Визначено об'єкт і предмет дослідження, а саме досвід окремих країн, регіонів або організацій.
2. Сформульовано цілі та завдання дослідження.
3. Зібрано інформацію про світовий досвід із різних джерел, таких як наукові статті, звіти, вебсайти тощо, яку було проаналізовано та виділено найбільш важливі та значущі аспекти.

Результати. В умовах стрімких змін глобальної економіки, зростання рівня інфляції, моніторинг цін на матеріальні ресурси стає не просто інструментом аналітики — а критичною складовою економічної політики держави. Вивчення світового досвіду здійснення моніторингу цін на матеріальні ресурси дозволить Україні покращити чинну систему з проведення моніторингу цін на матеріальні ресурси, шляхом імплементації сучасних інструментів верифікації даних в українську систему ціноутворення, забезпечивши її відповідність актуальним економічним викликам. У результаті проведеного дослідження сформульовано висновки про світовий досвід з проведення моніторингу цін на матеріальні ресурси та його можливості адаптації до вітчизняних умов.

Висновки. Моніторинг цін на матеріальні ресурси — це не технічна статистична процедура, а життєво важлива складова державної економічної політики. Світовий досвід доводить: ті країни, які інвестують у якісні механізми оцінювання та прогнозування цін, отримують кращу економічну стабільність, довіру інвесторів і захист громадян. Для України — це шанс не лише адаптувати найкращі практики, а й сформувати власну модель, що відповідатиме викликам ХХІ століття.

Ключові слова: база цін, світовий досвід, моніторинг цін, матеріальні ресурси.

Вступ

В умовах глобалізації економічних процесів, зростання інфляційних ризиків та нестабільності товарних ринків питання ефективного моніторингу цін набуває особливої актуальності. Системи цінового спостереження в багатьох країнах світу виступають важливим інструментом державної економічної політики, спрямованим на забезпечення прозорості ринків і своєчасне реагування на цінові коливання. Світовий досвід з проведення моніторингу цін на матеріальні ресурси свідчить

про широке використання сучасних методів збору та аналізу цінової інформації, цифрових технологій та інтегрованих аналітичних платформ.

Для України, яка функціонує в умовах структурних економічних змін і додаткових викликів, пов'язаних із кризовими та воєнними чинниками, формування ефективної системи моніторингу цін є важливим елементом забезпечення економічної стабільності. У цьому контексті особливого значення набуває аналіз і адаптація світового досвіду, що дозволяє виявити ефективні інструменти та підходи до організації цінового моніторингу з урахуванням національних особливостей.

Мета й завдання роботи. Завданням проведеного дослідження є узагальнення світового досвіду здійснення моніторингу цін на матеріальні ресурси та визначення можливостей його застосування для підвищення ефективності здійснення цінового аналізу й управління витратами у будівництві об'єктів.

Основна частина

Відповідно до пункту 3 [1], матеріальні ресурси — це сировина, будівельні та пально-мастильні матеріали, енергія всіх видів, конструкції, вироби, устаткування.

Поняття «аналіз цін», згідно із положеннями [2], [3] охоплює визначення обґрунтованої (як правило, при рівних якісних характеристиках) ціни матеріальних ресурсів, що склалася на дату оформлення ціни пропозицій та яка не повинна перевищувати середню ціну в регіоні.

Ефективне управління витратами на матеріальні ресурси є ключовим завданням при реалізації будівельних проєктів, особливо тих, що фінансуються з державного бюджету. Адже оптимізація витрат на матеріальні ресурси дозволяє раціональніше витратити обмежені бюджетні кошти, підвищувати якість і довговічність об'єктів будівництва, а також забезпечувати прозорість та підзвітність у використанні публічних фінансів.

Відповідно до вимог чинних в Україні нормативних документів, учасники будівельного процесу зобов'язані враховувати результати моніторингу ринкових цін при визначенні вартості матеріальних ресурсів. Проте єдиного унормованого підходу до такого аналізу досі не існує, а практики його здійснення суттєво відрізняються. Це ускладнює порівняння отриманих даних та унеможливує їх інтеграцію в єдину систему спостереження за динамікою ринкових цін.

В Україні першими прикладами створення баз даних ринкових цін будівельних матеріалів можна вважати «Будціни» та інформаційно-довідкове видання «Будпрофі». Однак ці ініціативи не набули широкого застосування на ринку.

Таким чином, розробка уніфікованої методології моніторингу цін на матеріальні ресурси і створення відповідної інформаційно-аналітичної системи є важливим завданням для підвищення ефективності управління витратами в дорожній галузі. Актуальність дослідження визначається нагальною потребою підвищення ефективності управління витратами на матеріальні ресурси в сучасних умовах обмеженого бюджетного фінансування інфраструктурних проєктів в Україні.

Як свідчить аналіз статистичних даних, частка витрат на матеріальні ресурси у загальній структурі прямих витрат у дорожньому будівництві становить в середньому 60 %. Тому саме оптимізація використання матеріальних ресурсів має один з найбільших потенціалів для підвищення ресурсоефективності галузі.

Крім того, в умовах посилення євроінтеграційного курсу України та прагнення до запровадження європейських стандартів прозорості і підзвітності у сфері публічних закупівель, особливо в контексті відбудови інфраструктури, питання об'єктивного та неупередженого визначення вартості використовуваних матеріальних ресурсів набуває особливого значення.

Все вищезазначене обумовлює необхідність розробки уніфікованої методології моніторингу ринкових цін на основі матеріальні ресурси в будівництві та створення інформаційно-аналітичної системи для її автоматизації з метою підвищення прозорості та ефективності управління витратами матеріальних ресурсів на всіх стадіях реалізації інфраструктурних проєктів. Такий підхід

демонструє обґрунтованість актуальності з огляду на сучасні виклики галузі, регуляторні вимоги та євроінтеграційний вектор України.

Аналізуючи бази даних цін на матеріальні ресурси в Україні, варто зазначити, що їх можна розділити на державні (галузеві), публічні закупівельні та комерційні сервіси. Кожна з них виконує свою роль у системі моніторингу та ціноутворення. Розглянемо ці бази даних цін.

У дорожній галузі існує База даних цін на матеріальні ресурси (далі — База даних цін) [4], яка є спеціалізованою та слугує для збирання та оприлюднення цін на дорожньо-будівельні матеріали, вироби та конструкції в Україні.

На порталі Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва ЄДЕССБ [5] акумулюється інформація про проекти та кошториси, що проходять експертизу, що також слугує джерелом даних для аналізу вартості.

Державною службою статистики [6] публікуються індекси цін на будівельно-монтажні роботи та середні ціни на окремі види промислової продукції, що використовуються для макроекономічного аналізу.

Через модулі аналітики електронної системи публічних закупівель Prozorro (далі – Prozorro) та bi.Prozorro, на яких відображають реальні ціни контрактів та ринкові пропозиції, можна відстежувати ціни за результатами проведених тендерів. Актуальною базою ринкових пропозицій для проведення закупівель є Prozorro Market. Окремий розділ «Аналіз цін у Prozorro Market» [7] дозволяє порівнювати вартість товарів за регіонами та категоріями.

На онлайн-сервіс моніторингу цін будівельних матеріалів CheckPrice [8] є можливість переглянути актуальні ринкові ціни для проєктувальників та підрядників, також цей онлайн-сервіс інтегровано в кошторисні програми, що дозволяє здійснювати автоматизацію у кошторисних розрахунках.

Інформація щодо цін на основні будівельні матеріали та вироби «Усереднені ціни на основні будівельні матеріали, вироби та конструкції в Україні», яка надається ТОВ «НВФ «Інпроект», є довідковою та надається в розрізі регіонів України.

Бази даних Аналітичного Центру «Будівництво – сучасні технології» містять регіональні бази даних з інформацією про вартість матеріальних ресурсів для використання в автоматизованих програмних комплексах.

Зупинимося докладніше на Базі даних цін в дорожній галузі та проаналізуємо її основні параметри та функціональні особливості. Моніторинг цін на матеріальні ресурси, що розміщені в Базі даних цін, здійснюється у розрізі всіх областей України, це дозволяє враховувати специфіку локальних ринків, логістичні витрати та віддаленість кар'єрів чи виробничих потужностей від об'єктів будівництва.

У Базі даних цін міститься широка номенклатура матеріальних ресурсів, зокрема: бітуми будівельні, асфальтобетонні суміші, щебінь різних фракцій, бетонні суміші, паливно-мастильні матеріали, металоконструкції тощо. Дані щодо цін на ці матеріали базуються на аналізі реальних закупівельних цін, що підтверджуються учасниками ринку. Це дозволяє формувати середньозважені ціни на матеріальні ресурси, мінімізуючи вплив спекулятивних пропозицій.

Оновлення інформації в Базі даних цін відбувається на щомісячній основі, що є критично важливим в умовах нестабільності ринку та високої ймовірності інфляційних процесів. Відкритий доступ до Базі даних цін дозволяє громадськості та органам контролю порівнювати ціни в конкретних тендерних пропозиціях із середньоринковими показниками, що є дієвим механізмом контролю завищення вартості контрактів.

У Базі даних цін можна переглянути інформацію щодо цін на матеріальні ресурси по областях України, яка надається Службами відновлення та розвитку інфраструктури в областях (**рис. 1**), здійснити аналіз зміни динаміки цих матеріальних ресурсів помісячно.

Зведені дані за грудень 2025 року

Звіт за грудень 2023 Експорт в Excel

Загальний	Ціни на дорожньо-будівельні матеріали згідно даних служб автомобільних доріг в областях за грудень 2025 року					
	Найменування матеріалів, виробів та конструкцій	Марка, клас, фракція	Одиниця виміру	Найменша ціна, грн.	Середня ціна, грн.	Найбільша ціна, грн.
1-2. Металопрокат	1. Металопрокат (балки двотаврові/швелери/кутники)		т	31 060,00	43 140,12	69 210,00
3-8. Металева бар'єрна огорожа	2. Металопрокат (арматурна сталь)		т	29 780,00	35 300,04	47 730,00
9. Фарба для дор.розм.	3. Металева бар'єрна огороження (грунтоване дорожнє)		т			
10. Пласт. маси для дор.розм.	4. Металева бар'єрна огороження дорожнє	оцинковане	т	75 000,00	105 026,17	135 000,00
11. Полімер стріч. для дор.розм.	4. Металева бар'єрна огороження дорожнє	оцинковане з використанням високоміцної сталі та гарчеоцинкованих металів	т	92 000,00	111 722,88	125 000,00
12. Сіт. мікрокульки	5. Металева бар'єрна огороження дорожнє	оцинковане з полімерним покриттям	т		103 600,00	
13. Фарби та емалі	6. Металева бар'єрна огороження (грунтоване мостове)		т			
14. Ланки водопроп. труб круг.	7. Металева бар'єрна огороження мостове	оцинковане	т	82 000,00	122 663,77	180 000,00
15. Ланки водопроп. труб прямок.	7. Металева бар'єрна огороження мостове	оцинковане з використанням високоміцної сталі та гарчеоцинкованих металів	т	92 000,00	144 641,10	163 800,00
16-17. Бітум нафт. дорожній	8. Металева бар'єрна огороження мостове		т			
18. Емульсія бітумна	9. Фарби для дорожньої розмітки	оцинковане з полімерним покриттям	т			
19. Емуль. бітумна, модифікована	10. Пластичні маси для дорожньої розмітки		кг	96,00	134,23	238,00
20-23. Щебінь	11. Полімерні стрічки для дорожньої розмітки		кг	135,00	186,54	220,80
24-27. Щебінь кубовидний	12. Сітляні мікрокульки		кг	52,00	82,87	150,00
28. Висівки (відсів)	13. Фарби та емалі		кг	72,30	114,97	206,80
29-30. Щебенно-піщане суміш	14. Ланки водопропускних труб круглого перерізу		м3	10 420,00	19 778,53	25 320,00
31. Паливо дизельне	15. Ланки водопропускних труб прямокутного перерізу		м3	19 252,50	26 387,92	48 107,02
32-33. Бензин автомоб.	16. Бітум нафтовий дорожній	БНД 50/70	т	29 500,00	42 963,16	48 800,00
	17. Бітум нафтовий дорожній	БНД 70/100	т	23 500,00	38 320,81	46 500,00

Рисунок 1 — Результати проведеного аналізу моніторингу цін, що наведені в Базі даних цін

Джерелами інформації, із яких формуються ціни на матеріальні ресурси (дорожньо-будівельні матеріали) у Базі даних цін є:

- постачальники/виробники;
- дані договорів з Prozorro
- вебсайти постачальників / виробників;
- матеріали Асоціації виробників будматеріалів;
- консалтингові групи, агентства, компанії;
- дані Служб відновлення та розвитку інфраструктури в областях;
- дані Публічного акціонерного товариства «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України»;
- інші відкриті джерела інформації.

База даних цін виконує функцію джерела верифікованої інформації щодо цін на матеріальні ресурси та слугує джерелом даних при формуванні вартості закупівель на дорожні роботи та послуги, забезпечує актуальність розрахунків завдяки щомісячному оновленню та регіональному розподілу даних, а також виступає механізмом громадського та державного контролю через відкритий доступ до галузевих цін.

Отже, моніторинг цін на матеріальні ресурси є важливим елементом якісного управління проектами дорожнього будівництва, що допомагає зменшити ризики та забезпечити ефективне використання ресурсів, а його ефективне здійснення дає змогу:

- зробити аналіз щодо динаміки змін цін на матеріальні ресурси щомісячно та по роках;
- наповнювати автоматизовану базу (у разі наявності бази) новими цінами на дорожньо-будівельні матеріали;
- розміщувати статистичну інформацію щодо цін на дорожньо-будівельні матеріали в електронному вигляді;
- вести динаміку зміни цін на дорожньо-будівельні матеріали по областях України;
- аналізувати підприємства, які займаються виробництвом та постачанням дорожньо-будівельних матеріалів;
- відслідковувати тенденції зміни цін на ринку дорожньо-будівельних матеріалів;
- зробити порівняльний аналіз за певний період часу та простежити зміну динаміки ціни на дорожньо-будівельні матеріали;
- відслідковувати за чинниками, які впливають на вартість дорожньо-будівельних матеріалів.

Для моніторингу та аналізу цін на матеріальні ресурси можна використовувати наступні методи:

1. Порівняльний аналіз ціни на ресурси у різних постачальників для вибору найвигіднішої пропозиції.

2. Моніторинг ринку шляхом слідкування за змінами цін на ресурси та послуги на ринку для виявлення тенденцій та можливостей для ефективного управління витратами.

3. Аналіз факторів впливу на ціни, такі як зміни валютних курсів, інфляція, політична ситуація тощо, і враховувати їх при аналізі цінових тенденцій.

4. Використання спеціалізованого програмного забезпечення для автоматизованого моніторингу цін, аналізу та прогнозування вартостей ресурсів.

5. Укладання договорів з постачальниками на постачання ресурсів за фіксованими або індексованими цінами для зменшення ризику коливань цін.

6. Створення бази даних для збереження й організації отриманих даних про ціни на ресурси та послуги.

Ці методи допоможуть здійснювати ефективний моніторинг та аналіз цін на ресурси та послуги, що використовуються у будівництві.

Відповідно до статті 11 [9] вільні ціни встановлюються суб'єктами господарювання самостійно за згодою сторін на всі товари, крім тих, щодо яких здійснюється державне регулювання, що є основною формою ціноутворення в умовах ринкової економіки України, при цьому переважна більшість матеріальних ресурсів реалізується за вільними цінами. [9] передбачає, що для формування державної економічної політики проводиться державне спостереження у сфері ціноутворення, воно здійснюється шляхом реєстрації цін (збору даних), аналізу та прогнозування динаміки цін. Хоча ціни є вільними, [9] та супутні постанови обмежують замовника у праві приймати будь-яку вільну ціну. Замовник повинен довести, що обрана ним ціна відповідає середньоринковому рівню, встановленому шляхом проведеного моніторингу. Це зумовлює високу варіативність вартості об'єктів будівництва та актуалізує роль науково обґрунтованого моніторингу цін на матеріальні ресурси як інструменту визначення об'єктивного рівня ринкових цін для ефективного використання публічних коштів.

Проаналізуємо світовий досвід та передові досягнення в системі моніторингу цін на матеріальні ресурси, який є важливою частиною наукового дослідження та дозволяє ознайомитися з досягненнями інших країн у досліджуваній галузі та визначити, які з них можна адаптувати до вітчизняних умов.

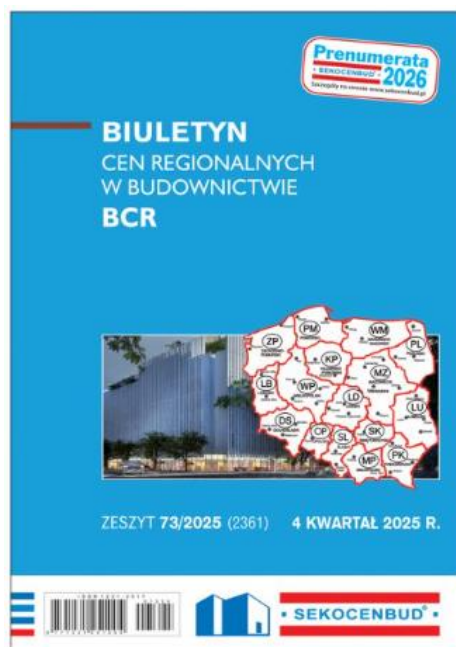
Азербайджанська Республіка. В Азербайджані система моніторингу цін на матеріальні ресурси, особливо в будівельному секторі, базується на централізованому державному контролі та цифровізації статистичної звітності. Державний комітет зі статистики (Dövlət Statistika Komitəsi) є основним органом, що здійснює щомісячний та щоквартальний моніторинг цін виробників. На офіційному порталі [10] містяться динамічні звіти щодо вартості промислової продукції та будівельних матеріалів, ця інформація дозволяє відстежувати зміну цін усередині країни та для експортно-імпортних операцій.

Державна служба з антимонопольного нагляду та контролю споживчого ринку є органом, який відповідальний за моніторинг цін на стратегічні ресурси та товари, що підлягають державному регулюванню. Вони використовують цифрові інструменти для контролю за дотриманням правил конкурентного ціноутворення, інформація публікується на [11].

На порталі електронних закупівель Etender [12], який є аналогом Prozorro, накопичується база даних реальних контрактних цін на матеріальні ресурси, що закуповуються за державні кошти. Це головне джерело для аналізу ринкової кон'юнктури при плануванні інфраструктурних проєктів.

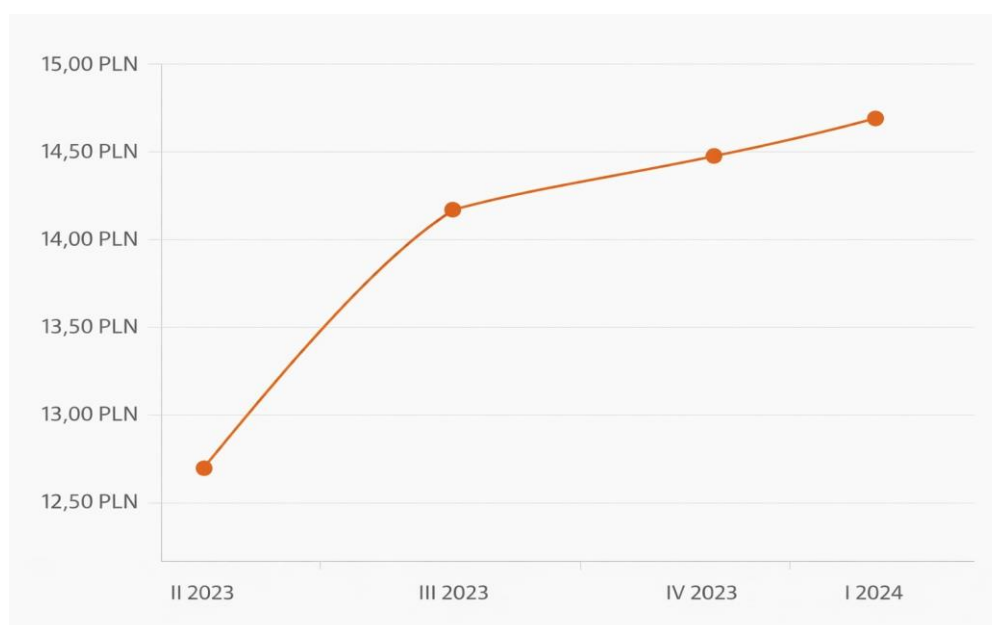
Азербайджанська модель демонструє перехід від пасивного збору статистики до активного управління ризиками цінових маніпуляцій через інтегровані цифрові платформи. Це робить азербайджанський досвід цінним для України в контексті вдосконалення антикорупційних механізмів та автоматизації моніторингу цін у будівництві.

Польща. У Польщі система моніторингу цін на матеріальні ресурси вважається однією з найрозвиненіших у Європейському Союзі завдяки поєднанню потужних комерційних аналітичних баз та державної статистики. Найголовнішим галузевим ресурсом є Sekocenbud [13], в якому щоквартально публікуються детальні прайс-листи на тисячі позицій матеріалів (рис. 2), обладнання та робіт. Дані з цієї бази використовуються для здійснення розрахунків на стадії інвесторської кошторисної документації.

Рисунок 2 — Бюлетень регіональних цін у будівництві

Онлайн-платформа Intercenbud [14] надає актуальну інформацію про ціни на будівельні матеріали (рис. 3) та виробі безпосередньо від виробників та дистриб'юторів. Вона дозволяє порівнювати ціни в різних регіонах Польщі.

Рисунок 3 — Зміна ціни на емульсію бітумну, інформація опублікована на Intercenbud

Польський досвід демонструє ефективність приватних інформаційних систем, які мають офіційне визнання з боку державних інституцій, що забезпечує гнучкість та високу точність моніторингу.

Республіка Казахстан. Моніторинг цін на будівельні матеріали, виробу, конструкції і устаткування в Республіці Казахстан проводиться з метою забезпечення кошторисно-нормативної бази в будівництві поточними кошторисними цінами на матеріальні ресурси та обладнання.

Моніторинг цін за ціноутворюючими матеріальними ресурсами й обладнанням проводять щоквартально, за іншими ресурсами номенклатури — щорічно.

Організація і проведення моніторингу цін складається з наступних основних етапів:

1) формування переліку базових підприємств, за інформацією яких буде проводитися спостереження за цінами матеріальних ресурсів і обладнання;

2) збір і обробка інформації про ціни на матеріальні ресурси та обладнання по регіонах Республіки Казахстан.

Вибір підприємств для включення в перелік базових підприємств з проведення моніторингу матеріальних ресурсів і устаткування в будівництві проводиться з використанням наступних принципів:

1) до переліку включаються підприємства-постачальники (виробники) матеріальних ресурсів, обладнання незалежно від їх форм власності та організаційно-правових форм;

2) номенклатура матеріальних ресурсів, обладнання підприємств-виробників (постачальників), включених до переліку, відповідає основній номенклатурі матеріальних ресурсів, обладнання, що виробляються і споживаються в будівництві, згідно з класифікатором;

3) підприємства-постачальники (виробники) під час моніторингу представляють правдиву інформацію про ціни і технічні характеристики матеріальних ресурсів, обладнання, які поставляють (виробляють) на ринок будівництва;

4) матеріальні ресурси та обладнання, що поставляють (вироблені) підприємствами-виробниками (постачальниками), забезпечують супровідною документацією (сертифікат відповідності, декларація про відповідність, технічна або нормативна документація та інші), яка підтверджує відповідність продукції вимогам безпеки;

5) підприємство-виробник (постачальник) матеріальних ресурсів, обладнання вибирається з постачальників одного виду продукції за виробничою можливістю забезпечення ринку достатнім обсягом продукції.

Збір цінової інформації та приведення її до вигляду, зручного для подальшої обробки, здійснюється на основі первинних статистичних даних, отриманих від суб'єктів будівельного ринку в формі «Звіту про відпускні ціни на будівельні матеріали, виробу, конструкції та інженерне обладнання», прайс-листів та іншої наявної інформації про ціни на матеріальні ресурси та обладнання, що надається або інформації, що публікується в засобах масової інформації підприємствами-виробниками (постачальниками).

Для виключення з розрахунку випадкових даних, які деформують результати, розраховується середнє квадратичне відхилення цін виробників (постачальників) від середньої арифметичної вибіркової сукупності, яке включає:

— ціну матеріального ресурсу (обладнання) i -го виробника (постачальника) протягом розрахункового періоду;

— середнє арифметичне значення цін виробників (постачальників) матеріального ресурсу (обладнання);

— кількість виробників (постачальників), які надали ціни на матеріальний ресурс (устаткування).

Після виключення випадкових значень у вихідних даних розрахунок середнього арифметичного значення цін виробників (постачальників) матеріального ресурсу (обладнання) виконується повторно.

Казахстанська модель демонструє приклад успішної побудови централізованої державної бази цін, яка є обов'язковою для всіх бюджетних проєктів, що забезпечує жорстку фінансову

дисципліну та єдність методології.

Іспанія. Моніторинг цін на матеріальні ресурси в Іспанії здійснюється системно і на кількох рівнях — державному, галузевому та ринковому. Бази даних цін на матеріальні ресурси в Іспанії використовуються для підготування кошторисів при здійсненні державних закупівель.

BEDEC [15] — онлайн база довідкових цін на будівельні ресурси (рис. 4) з довідковими цінами, технічними характеристиками та комерційними даними для проектів будівництва, міського планування, інженерних робіт тощо. Контроль за базою здійснюється інститутом технології будівництва Каталонії — ІТеС. База цін містить ринкові ціни на матеріали, які адаптовані до конкретного регіону, інформація про ціни регулярно оновлюється, щоб відповідати поточним технічним, нормативним та економічним змінам у секторі. BEDEC найчастіше використовується у кошторисних програмах та при підготовці технічної документації. Доступ до бази надається за передплатою (місячною або річною). BEDEC також включає об'єкти ВІМ (інформаційне моделювання будівель), структуровані за критеріями єСОВ, що робить її сумісною з сучасними методологіями проектування.

Tipus D'element	Subtipus	Tipologia	Actuació
P - PARTIDES D'OBRA I CONJUNTS ▼	Tots ▼	Tots ▼	Tots ▼
 P0 - ASSAIGS DE MATERIALS BÀSICS			
 P1 - TREBALLS PREVIS I D'IMPLANTACIÓ, PROTECCIONS INDIVIDUALS I COL·LECTIVES I MESURES PREVENTIVES			
 P2 - DEMOLICIONS, ENDERROCS, MOVIMENTS DE TERRES I GESTIÓ DE RESIDUS			
 P3 - FONAMENTS, CONTENCIIONS I TÚNELS			
 P4 - ESTRUCTURES			
 P5 - COBERTES			
 P6 - TANCAMENTS I DIVISÒRIES			
 P7 - IMPERMEABILITZACIONS, AÏLLAMENTS I FORMACIÓ DE JUNTS			
 P8 - REVESTIMENTS			
 P9 - FERMS I PAVIMENTS			

Рисунок 4 — Інтерфейс бази цін BEDEC

На державному рівні моніторинг цін на матеріальні ресурси здійснюється також Міністерством промисловості, торгівлі та туризму, яке аналізує ціни на промислові ресурси, енергію, імпорту сировину. Водночас, Міністерство транспорту та житлового будівництва публікує референтні ціни на будівельні матеріали (бетон, метал, асфальт тощо).

Галузевий рівень. Професійні асоціації: SEOPAN (будівельна галузь), ANFAC (промисловість і транспорт), SOAG (аграрні ресурси) збирають ціни від виробників і постачальників та здійснюють публікування щоквартальних або місячних звітів.

Ринковий та комерційний рівень. Комерційні бази даних і платформи використовуються компаніями для закупівель і контрактів та дають оперативні ринкові ціни.

При здійсненні публічних закупівель державні контракти зобов'язані спиратися на офіційні індекси та перевірені джерела цін, при цьому існує механізм коригування ціни контракту при значних коливаннях вартості ресурсів.

Отже, моніторинг цін на матеріальні ресурси в Іспанії сформований як багаторівнева,

інституційно забезпечена система, що поєднує офіційну статистику, галузеві бази даних і ринкову інформацію.

Італія. В Італії моніторинг цін на матеріальні ресурси (будівельні матеріали, товари промислового виробництва, продовольчі ресурси тощо) здійснюють комплексно за участю національних статистичних і регуляторних органів.

Торгово-промислові палати – практичні ціни ринку Camere di Commercio (Торгово-промислові палати), особливо важливе джерело для реальних ринкових цін, за допомогою якого наповнюються локальні та регіональні бази даних цін, які оновлюються щотижнево або щомісячно та охоплюють:

- будівельні матеріали;
- метал, цемент, щебінь, деревину;
- аграрну сировину.

Ціни (середні, мінімальні та максимальні) можуть публікуватися у вигляді Listini prezzi (цінові бюлетені), їх часто використовують в тендерах, арбітражних спорах, експертних оцінках.

Регіональні бази «Prezzari» є стандартом для будівництва [16], ключовими є наступні регіональні цінові довідники:

Prezzari Regionali delle Opere Pubbliche, які затверджуються регіональними адміністраціями і містять ціни на матеріальні ресурси (рис. 5) та є обов'язковими до застосування у державних будівельних проєктах та муніципальних закупівлях.

		U.M	€
MT01.001	CONGLOMERATI CEMENTIZI PRECONFEZIONATI		
	Conglomerato cementizio preconfezionato, a norma UNI EN 206-1 e UNI 11104, con aggregati di varie pezzature atte ad assicurare un assortimento granulometrico adeguato alla particolare destinazione del getto, comprensivo di tutti gli oneri tra cui quelli di controllo previsti dalle vigenti norme, magisteri e quanto altro necessario a fornirlo, dopo idonea miscelazione, in autobetoniera franco cantiere:		
MT01.001.005	a dosaggio con cemento 32.5 R e tipo secondo la ENV 197/1:		
MT01.001.005.a	dosaggio 150 kg/mc	mc	76,63
MT01.001.005.b	dosaggio 200 kg/mc	mc	85,69
MT01.001.005.c	dosaggio 250 kg/mc	mc	95,30
MT01.001.005.d	dosaggio 300 kg/mc	mc	104,90
MT01.001.005.e	dosaggio 350 kg/mc	mc	113,96
MT01.001.010	a dosaggio con cemento 42.5 R e tipo secondo la ENV 197/1:		
MT01.001.010.a	dosaggio 150 kg/mc	mc	80,63
MT01.001.010.b	dosaggio 200 kg/mc	mc	90,47
MT01.001.010.c	dosaggio 250 kg/mc	mc	101,18
MT01.001.010.d	dosaggio 300 kg/mc	mc	111,63
MT01.001.010.e	dosaggio 350 kg/mc	mc	121,53
MT01.001.015	Conglomerato cementizio a resistenza caratteristica con dimensioni massime degli inerti pari a 31,5 mm (Dmax 31,5) e classe di lavorabilità S4 (fluida), della seguente classe di resistenza a compressione:		
MT01.001.015.a	C8/10 (Rck 10 N/mm ²)	mc	130,42
MT01.001.015.b	C12/15 (Rck 15 N/mm ²)	mc	129,20
MT01.001.015.c	C16/20 (Rck 20 N/mm ²)	mc	133,78
MT01.001.015.d	C20/25 (Rck 25 N/mm ²)	mc	138,42

Рисунок 5 — Ціни на суміші бетонні, розміщені у збірнику Prezzari Regionali

Також Prezzari використовуються для практичних оцінок кошторисів, адже вони містять детальний перелік матеріалів із цінами, які застосовуються в будівельних проєктах.

Окрім статистичного моніторингу, в Італії діють також антикартельні та конкурентні органи (Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato), які можуть аналізувати ціни, щоб виявляти можливі порушення конкуренції, які впливають на формування цін на матеріальні ресурси.

В Італії моніторинг цін на матеріальні ресурси ведеться як частина національної системи

статистики (ISTAT), яка збирає, обробляє й публікує дані про споживчі та виробничі ціни за допомогою стандартизованих методів статистичного спостереження. Крім цього, регуляторні органи можуть додатково аналізувати ринкові ціни в контексті конкуренції і конкурентної поведінки.

Німеччина. У Німеччині моніторинг цін на матеріальні ресурси (сировину, будівельні матеріали, енергоносії, промислові комплектуючі) здійснюється системно й прозоро, з участю держави, бізнесу та незалежних інститутів.

Державна статистика Destatis (Федеральне статистичне відомство) [17] — це ключовий орган, який регулярно збирає ціни від виробників і постачальників та розраховує індекси цін.

Головною офіційною базою даних цін у Німеччині є GENESIS — це центральна статистична база Федерального статистичного управління Німеччини, яка містить дані щодо матеріальних ресурсів. Це ключове джерело щодо інформації про ціни. Враховуючи, що це джерело інформації щодо цін є юридично визнаним, а його методологія публікації повністю публічна, то інформація з нього використовується у державних контрактах, а також застосовується судами.

До основних професійних баз даних Німеччини відносять:

BKI (Baukosteninformationszentrum) — це центральна база даних німецьких палат архітекторів, яка вважається найбільш авторитетним джерелом для визначення вартості будівництва на основі тисяч реальних завершених об'єктів [18]. Головною особливістю бази є наявність понад 25 500 актуальних цін на 2026 рік, розподілених за регіональними факторами (Regionalfaktoren).

SIRADOS — популярна база даних для складання тендерної документації та розрахунку одиничних розцінок (Einheitspreise) [19].

Vaupreise.de — онлайн-платформа на основі даних SIRADOS, орієнтована на швидкий пошук цін і створення описів робіт [20].

Vaupreislexikon — онлайн-довідник для орієнтовного визначення цін на будівельні послуги в розрізі 59 видів робіт [21].

Приклад динаміки цін на основні матеріали, згідно з даними Wohnglück [22], в Німеччині наведено на **рис. 6**.

Material	Preisindex Januar 2021	Preisindex März 2025	Preisentwicklung in Prozent
Zement	99,0	158,2	+59,8%
Baukies und natürliche Sande	97,8	142,5	+45,7%
Bauholz	66,3	94,9	+43,1%
Bretter, Breite 8 bis 16 cm	64,4	90,9	+41,1%
Frischbeton (Transportbeton)	99,6	135,8	+36,3%
Vorratskantholz A/B	72,2	97,9	+35,6%
Nadelholz, gehobelt, geschliffen, keilverzinkt	64,6	86,9	+34,5%
Rohre aus Kupfer und Kupferlegierungen	89,3	112,3	+25,8%
verschweißte Gitter und Geflechte	71,4	88,4	+23,8%
Dachlatten	66,3	81,1	+22,3%
Betonstahl in Stäben	78,3	87,8	+12,1%
Spanplatten und ähnliche Platten	71,7	79,8	+11,3%

Рисунок 6 — Динаміка цін на найбільш поширені матеріали (2021–2025)

Антимонопольний контроль за цінами здійснює Bundeskartellamt, завданням якого є відслідковування, щоб компанії не змовлялися щодо цін, аналіз різких або непропорційних стрибків, при цьому може вимагати пояснення або накладати штрафи.

Отже, ключова ідея німецької моделі полягає у прозорості, регулярній публікації даних, ринковому ціноутворенні, а також державному контролю за здійсненням моніторингу цін без ручного втручання.

Франція. Моніторинг цін на матеріальні ресурси у Франції здійснюється системно і на кількох рівнях — державному, галузевому та ринковому.

Державні органи

INSEE (Національний інститут статистики та економічних досліджень) [23] регулярно збирає дані про ціни на: сировину, енергоносії, промислові матеріали, будівельні ресурси.

Prices of energy and imported raw materials — детальна статистика по групах матеріалів і сировині, яка містить опис методології збору даних про ціни кожного виду імпортованих матеріалів, перелік агро-, мінеральних і стратегічних матеріалів, включених у статистику, посилання на відповідні таблиці даних [24], приклад розміщеної інформації щодо цін зображено на **рис. 7**.

Prices of energy					
	Brent in dollars per barrel	Brent in euros per barrel	Natural gas (TTF) in euros per MWh	Uranium in euros per pound	
2025-11	63.6	55.0	30.8	66.8	
2025-10	63.9	55.0	31.9	68.1	
2025-09	67.4	57.4	32.3	66.2	
2025-08	67.9	58.4	32.7	62.7	
2025-07	71.0	60.8	33.9	62.2	
2025-06	71.4	62.0	36.6	63.9	
2025-05	64.4	57.2	35.3	62.9	
2025-04	67.8	60.6	35.2	58.1	
2025-03	72.7	67.3	41.8	59.4	
2025-02	75.4	72.4	50.3	64.7	
2025-01	79.3	76.6	48.3	70.6	

Рисунок 7 — Ціни на нафту, природний газ, розміщені на Prices of energy and imported raw materials

Міністерство економіки (DGCCRF): контролює прозорість цін, виявляє спекуляції, змови, порушення конкуренції, відстежує зміну ціни на стратегічні ресурси (паливо, енергія тощо).

Професійні асоціації, що спеціалізуються на будівництві, металургії, хімічній промисловості ведуть власний моніторинг цін та публікують середні ринкові ціни, а також надають аналітику для підприємств.

Ринкові механізми ціни формуються на основі попиту і пропозиції, біржових котирувань (метали, енергоносії), а також імпорتنих контрактів. Необхідно зазначити, що великі компанії використовують комерційні бази даних, цифрові платформи для проведення закупівель, проте для довгострокових контрактів застосовуються формули індексації.

Також варто зазначити, що Франція інтегрована в систему Eurostat, відповідно до якої здійснюється порівняння цін між країнами ЄС, аналіз впливу глобальних коливань, що є дуже важливим для матеріалів, які імпортуються або мають єдині європейські ринки.

Англія. В Англії моніторинг цін на матеріальні ресурси здійснюється системно й прозоро — із залученням державних органів, незалежних агентств та ринкових механізмів.

Ключову роль відіграє Office for National Statistics (ONS) — Управління національної статистики [25], ним регулярно здійснюється публікування відкритих звітів (щомісяця / щокварталу) та збір даних про ціни на:

- сировину (метали, енергоносії);
- будівельні матеріали;
- промислові ресурси.

Ключовою базою даних для будівельних матеріалів є BCIS (Building Cost Information Service, RICS). Інформація в базі є максимально наближена до реальних проектів та використовується при визначенні вартості об'єктів будівництва. До прикладу база містить інформацію щодо цін на Material Cost Indices (бетон, сталь, цегла, деревина), а також дані з реальних кошторисів і контрактів, однак користування цією базою переважно платне.

Не менш важливими періодичними виданнями є Spon's Price Books [26] — серія щорічних довідників, що містять понад 20 000 позицій цін на матеріали, трудовитрати та оренду техніки.

- Spon's Architects' and Builders' Price Book: містить інформацію щодо цін на матеріальні ресурси, які використовуються при виконанні загальнобудівельних робіт.
- Spon's Mechanical and Electrical Services Price Book: спеціалізується на інженерних мережах.

До професійних цінових баз (енергія, хімія, паливо) відносять також Argus Media / ICIS, в якій міститься інформація щодо ціни контрактів; регіональні огляди; логістичні коригування.

Державна статистика (GOV.UK) — Департамент бізнесу та торгівлі (DBT) щомісяця публікує статистику цін на будівельні матеріали (цеглу, цемент, бетонні блоки, пісок та гравій) та компоненти (Monthly Statistics of Building Materials and Components), звіти доступні безоплатно на офіційному порталі [27].

Галузеві агентства та професійні об'єднання мають свої джерела цін на матеріальні ресурси, до таких відносяться:

- Construction Products Association — будматеріали;
- BEIS / DESNZ — енергетичні ресурси;
- Metal Bulletin, Argus Media, ICIS — метали, хімія, паливо.

Типи баз даних наведено в **табл. 1**.

Таблиця 1

Типи баз даних цін на матеріальні ресурси в Англії

База даних цін	Тип бази даних	Для чого використовується
ONS PPI	державна	матеріали, сировина
ONS Time Series	статистична	індексація
BCIS (RICS)	кошторисна	будівництво
LME	біржова	метали
Argus Media / ICIS	галузева	енергія, хімія
Trading Economics	агрегатор	аналіз

З їх допомогою проводиться аналіз ринкових контрактів, відстежують імпортні та біржові ціни, а також формують прогнозні індекси.

Ціни на багато ресурсів формуються через:

- енергетичні біржі (газ, електроенергія);
- довгострокові контракти між постачальниками та компаніями.

У сфері публічних закупівель використовують індексацію цін у довгострокових контрактах, а також орієнтуються на офіційні індекси ONS і при цьому застосовують поняття «value for money» аналіз (співвідношення ціна / якість). Це дозволяє уникати різких перепадів цін і спекуляцій.

Моніторинг цін на матеріальні ресурси в Англії є системною, багаторівневою та доказовою процедурою, що базується на поєднанні державної статистики, професійних кошторисних баз і ринкових даних.

Японія. Моніторинг цін на матеріальні ресурси в Японії здійснюється через комплекс державних статистичних механізмів, індексів та інформування ринкових учасників. Це включає як державні офіційні дані, так і спеціальні індекси, що регулярно публікуються відповідальними агентствами.

Kensetsu Bukka (Construction Prices Investigation Institute) — найважливіше джерело для фахівців. Ця організація проводить масштабні дослідження ринкових цін на матеріали, обладнання та оплату праці по всій Японії. BCCI (Building Construction Cost Index) опубліковує щомісячні індекси вартості будівництва для різних типів споруд (офіси, заводи, житло).

RIBC (Research Institute on Building Cost) — спеціалізується на управлінні витратами в будівництві та публікує дані про ринкові одиничні ціни (shijo-tanka), що включають ціни на матеріальні ресурси, вартість робіт та техніки.

JASIC (Japan Construction Information Center) — забезпечує систему оцінки витрат для державних закупівель, інтегруючи бази даних матеріалів та обладнання для офіційних тендерів.

Economic Research Association — ще одна ключова організація, що аналізує ціни на сировину та матеріали, чії дані часто цитуються в міжнародних джерелах.

Statistics Bureau (Japan) державна служба статистики, яка здійснюється збір даних та координує опитування та публікацію великих масивів даних про ціни, виробництво, споживання тощо. Дані доступні через різні системи та онлайн-сервери (у тому числі API), що дає змогу дослідникам та бізнесу отримувати дані для аналізу цінових трендів [28].

Необхідно також зазначити, що Банк Японії (Bank of Japan) не займається безпосереднім збором детальних даних цін на матеріальні ресурси, він активно аналізує ці індекси CPI та PPI у своїх монетарних звітах, щоб оцінити інфляційний тиск.

Узагальнений підсумок найголовнішого щодо моніторингу цін на матеріальні ресурси в Японії наведено в **табл. 2**.

Таблиця 2

Здійснення моніторингу цін на матеріальні ресурси в Японії

Елемент моніторингу	Що саме відстежується	Хто здійснює	Періодичність	Основні джерела
CPI (Consumer Price Index)	Ціни на товари та послуги, у т.ч. матеріальні ресурси в споживанні	Statistics Bureau of Japan	Щомісяця	Statistics Bureau Japan, e-Stat
PPI / CGPI (Producer / Corporate Goods Price Index)	Ціни на сировину, матеріали, проміжні товари для виробництва	Bank of Japan	Щомісяця	Bank of Japan, e-Stat

Елемент моніторингу	Що саме відстежується	Хто здійснює	Періодичність	Основні джерела
Галузеві статистичні дані	Окремі матеріальні ресурси (енергоносії, метали, хімія)	Державні міністерства та агентства	Щоквартально / щорічно	e-Stat, профільні звіти
Аналітика та інтерпретація	Інфляційні тенденції, вплив на економіку	Bank of Japan	Регулярно (звіти)	Звіти Bank of Japan
Відкритий доступ до даних	Централізоване зберігання статистики	Уряд Японії	На постійній основі	Портал e-Stat

Отже, моніторинг цін на матеріальні ресурси в Японії базується на офіційних статистичних показниках, таких як CPI та PPI/CGPI, що регулярно публікуються державними органами (Statistics Bureau) та використовуються урядом і Банком Японії для аналізу інфляції та економічної політики. Загалом моніторинг цін у будівельному секторі Японії характеризується високим ступенем централізації та деталізації, де ключову роль відіграють спеціалізовані науково-дослідні інститути. Японська модель моніторингу є однією з найбільш збалансованих у світі, оскільки вона надає бізнесу готові інструменти для прогнозування ризиків та точного формування собівартості проєктів.

Висновки

Аналіз світового досвіду моніторингу цін свідчить, що в більшості розвинених країн такі системи мають комплексний характер, ґрунтуються на чітко визначених методологічних засадах, сучасних цифрових інструментах збирання й оброблення даних, а також на високому рівні інституційної координації. Ефективність цінового моніторингу у світовій практиці забезпечується поєднанням державних статистичних систем, ринкових джерел інформації, антимонопольного контролю та аналітичних платформ, що дозволяє оперативно реагувати на цінові коливання і запобігати зловживанням на ринку.

З урахуванням світового досвіду існує необхідність у створенні в Україні бази даних цін на матеріальні ресурси, яка б враховувала:

- єдиний державний цифровий реєстр актуальних ринкових цін, який охоплюватиме усі регіони України;
- централізовану систему збору інформації щодо цін на матеріальні ресурси;
- чіткі механізми підтвердження правдивості цін, наданих постачальниками;
- новітні цифрові технології для оптимізації процесу збору та зберігання даних щодо цін на матеріальні ресурси;
- алгоритми машинного навчання для автоматичного виокремлення цін на матеріали з укладених контрактів;
- динамічну зміну логістичних витрат;
- прозорий публічний доступ до даних із регулярними звітами, що зміцнить довіру до державних інституцій та сприятиме формуванню справедливих ринкових практик.

З урахуванням світового досвіду доцільним є формування в Україні єдиної, інтегрованої системи моніторингу цін, що передбачатиме удосконалення методології збору цінової інформації, розширення використання цифрових технологій, підвищення рівня міжвідомчої координації та забезпечення практичного використання результатів моніторингу у державній економічній політиці. Адаптація найефективніших міжнародних практик з урахуванням національних умов сприятиме підвищенню прозорості цінових процесів, зміцненню конкурентного середовища та посиленню соціального захисту споживачів.

Список літератури

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2005 № 668 «Про затвердження Загальних умов укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві» // База даних законодавство України / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668-2005-%D0%BF#Text>.
2. Методика визначення вартості дорожніх робіт та послуг щодо визначення вартості нового будівництва, реконструкції, ремонтів та експлуатаційного утримання автомобільних доріг загального користування, затверджена наказом Міністерства інфраструктури України 07 жовтня 2022 року № 753, Київ, 2022. 95 с. (Інформація та документація).
3. Кошторисні норми України «Настанова з визначення вартості будівництва», затверджена наказом Мінрегіону від 01.11.2021 № 281 «Про затвердження кошторисних норм України у будівництві», Київ, 2021. 138 с. (Інформація та документація).
4. Електронний ресурс: URL: <https://prices.restoration.gov.ua> (дата звернення: 01.03.2026).
5. Електронний ресурс: URL: <https://e-construction.gov.ua> (дата звернення: 01.03.2026).
6. Електронний ресурс: URL: <https://stat.gov.ua/uk/topics/tsiny> (дата звернення: 01.03.2026).
7. Електронний ресурс: URL: <https://bi.prozorro.org/sense/app/ec65fa69-14a5-4337-b907-23682ef09702/overview> (дата звернення: 01.03.2026).
8. Електронний ресурс: URL: <https://checkprice.com.ua> (дата звернення: 01.03.2026).
9. Закон України «Про ціни і ціноутворення» // База даних законодавство України / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>. (дата звернення: 01.03.2026).
10. Електронний ресурс: stat.gov.az (дата звернення: 01.03.2026).
11. Електронний ресурс: competition.gov.az (дата звернення: 01.03.2026).
12. Електронний ресурс: etender.gov.az (дата звернення: 01.03.2026).
13. Електронний ресурс: URL: <https://sekocenbud.pl> (дата звернення: 01.03.2026).
14. Електронний ресурс: URL: <https://intercenbud.pl> (дата звернення: 01.03.2026).
15. Електронний ресурс: URL: <https://en.itec.cat/infoitec/databases/publication-of-the-bedec-construction-bank-2024-01/> (дата звернення: 01.03.2026).
16. Електронний ресурс: URL: <https://www.acca.it/prezzari-regionali> (дата звернення: 01.03.2026).
17. Електронний ресурс: URL: https://www.destatis.de/EN/Themes/Economy/Prices/_node.html (дата звернення: 01.03.2026).
18. Електронний ресурс: URL: <https://bki.de/baupreisindex> (дата звернення: 01.03.2026).
19. Електронний ресурс: <https://www.sirados.de/produkte/ausschreibung/baupreise> (дата звернення: 01.03.2026).
20. Електронний ресурс: URL: <https://www.baupreise.de> (дата звернення: 01.03.2026).
21. Електронний ресурс: URL: <https://www.bauprofessor.de/baupreisfaktoren/> (дата звернення: 01.03.2026).
22. Електронний ресурс: URL: <https://wohnglueck.de/artikel/preise-baumaterial-59490> (дата звернення: 01.03.2026).
23. Електронний ресурс: URL: <https://www.insee.fr/en/metadonnees/source/indicateur/p1662/description> (дата звернення: 01.03.2026).
24. Електронний ресурс: <https://www.insee.fr/en/statistiques/8688783> (дата звернення: 01.03.2026).
25. Електронний ресурс: URL: <https://www.ons.gov.uk/economy/inflationandpriceindices/bulletins/producerpriceinflation/latest> (дата звернення: 01.03.2026).
26. Електронний ресурс: URL: <https://www.routledge.com/spon-press> (дата звернення: 01.03.2026).
27. Електронний ресурс: URL: <https://www.gov.uk/government/collections/building-materials-and-components-monthly-statistics-2012> (дата звернення: 01.03.2026).
28. Електронний ресурс: URL: <https://www.e-stat.go.jp/en/statistics/00200573> (дата звернення: 01.03.2026).

References

1. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.08.2005 № 668 «Pro zatverdzhennia Zahalnykh umov ukladennia ta vykonannia dohovoriv pidriadu v kapitalnomu budivnytstvi» // Baza danykh zakonodavstvo Ukrainy / Verkhovna rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668-2005-%D0%BF#Text>. [in Ukrainian].
2. Metodyka vyznachennia vartosti dorozhnykh robot ta posluh shchodo vyznachennia vartosti novoho budivnytstva, rekonstruktsii, remontiv ta ekspluatatsiinoho utrymannia avtomobilnykh dorih zahalnoho korystuvannia, zatverdzhena nakazom Ministerstva infrastruktury Ukrainy 07 zhovtnia 2022 roku No. 753, Kyiv, 2022. 95 p. (Informatsiia ta dokumentatsiia) [in Ukrainian].
3. Koshtorysni normy Ukrainy «Nastanova z vyznachennia vartosti budivnytstva», zatverdzhena nakazom Minrehionu vid 01.11.2021 No. 281 «Pro zatverdzhennia koshtorysnykh norm Ukrainy u budivnytstvi», Kyiv, 2021. 138 p. (Informatsiia ta dokumentatsiia) [in Ukrainian].
4. Elektronnyi resurs: URL: <https://prices.restoration.gov.ua> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
5. Elektronnyi resurs: <https://e-construction.gov.ua> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
6. Elektronnyi resurs: URL: <https://stat.gov.ua/uk/topics/tsiny> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
7. Elektronnyi resurs: URL: <https://bi.prozorro.org/sense/app/ec65fa69-14a5-4337-b907-23682ef09702/overview> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
8. Elektronnyi resurs: URL: <https://checkprice.com.ua> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
9. Zakon Ukrainy «Pro tsiny i tsinoutvorennia» // Baza danykh zakonodavstvo Ukrainy / Verkhovna rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
10. Elektronnyi resurs: stat.gov.az (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
11. Elektronnyi resurs: competition.gov.az (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
12. Elektronnyi resurs: etender.gov.az (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
13. Elektronnyi resurs: URL: <https://sekocenbud.pl> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
14. Elektronnyi resurs: URL: <https://intercenbud.pl> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
15. Elektronnyi resurs: URL: <https://en.itec.cat/infoitec/databases/publication-of-the-bedec-construction-bank-2024-01/> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
16. Elektronnyi resurs: URL: <https://www.acca.it/prezzari-regionali> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
17. Elektronnyi resurs: URL: https://www.destatis.de/EN/Themes/Economy/Prices/_node.html (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
18. Elektronnyi resurs: URL: <https://bki.de/baupreisindex> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
19. Elektronnyi resurs: URL: <https://www.sirados.de/produkte/ausschreibung/baupreise> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
20. Elektronnyi resurs: URL: <https://www.baupreise.de> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
21. Elektronnyi resurs: URL: <https://www.bauprofessor.de/baupreisfaktoren/> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
22. Elektronnyi resurs: URL: <https://wohnglueck.de/artikel/preise-baumaterial-59490> (data zvernennia: 01.03.2026).
23. Elektronnyi resurs: URL: <https://www.insee.fr/en/metadonnees/source/indicateur/p1662/description> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
24. Elektronnyi resurs: URL: <https://www.insee.fr/en/statistiques/8688783> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].
25. Elektronnyi resurs: URL: <https://www.ons.gov.uk/economy/inflationandpriceindices/bulletins/producerpriceinflation/latest> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].

26. Elektronnyi resurs: URL: <https://www.routledge.com/spon-press> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].

27. Elektronnyi resurs: URL: <https://www.gov.uk/government/collections/building-materials-and-components-monthly-statistics-2012> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].

28. Elektronnyi resurs: URL: <https://www.e-stat.go.jp/en/statistics/00200573> (data zvernennia: 01.03.2026) [in Ukrainian].

Artem Bezuglyi, Ph.D., Associate Professor, <https://orcid.org/0000-0003-3883-7968>

Bohdan Stasiuk, Ph.D., <https://orcid.org/0000-0003-2504-6577>

Yuliya Bibyk, Ph.D., <https://orcid.org/0000-0002-7197-8909>

Natalia Mudrychenko, <https://orcid.org/0000-0002-9423-5518>

Ihor Hresko, <https://orcid.org/0000-0002-7175-7436>

State Enterprise «National Institute for Development Infrastructure» (SE «NIDI»), Kyiv, Ukraine

ANALYSIS OF GLOBAL EXPERIENCE IN THE SYSTEM OF MONITORING PRICES FOR MATERIAL RESOURCES

Abstract

Introduction. Price monitoring is the regular systematic observation, collection, and analysis of data on the price levels of material resources. In the current conditions of globalization and economic instability, effective cost management in strategic sectors, particularly in road construction, is impossible without a well-designed price monitoring system. Constant fluctuations in the cost of material resources create significant risks for budget planning, leading to financial losses or inefficient use of public funds. Analysis of global experience in determining the cost of material resources will allow the identification of advanced methods of data collection and verification that ensure transparent pricing, how effective and practical different methods of determining them are in the cost pricing systems of different countries, and how they differ from the methods of monitoring material resources that are used in our country.

The problem. Material resources are a key component of the cost of road works and occupy the most significant position in the structure of total costs. In the context of the transformation processes in the Ukrainian economy and increasing price instability, the issue of effective price monitoring is becoming particularly relevant. Analysis of global experience in the field of material resource price monitoring is an important tool for the formation of an effective national system for price analysis and price policy regulation. One of the key tasks is to compare the differences in methods of collecting price information and the degree of state intervention in pricing. It should also be noted that in many countries, the effectiveness of price monitoring is ensured by stable institutions, a high level of coordination between state bodies, the independence of regulators, and a developed antitrust policy.

Currently, Ukraine is actively working on creating a database of prices for material resources, which will take into account current market prices for materials, products, and structures used in the construction industry and will cover all regions of Ukraine.

Special attention should be paid to technological and information constraints. Global experience is increasingly based on the use of big data, automated price collection systems, online monitoring, and real-time analytical platforms. In Ukraine, the introduction of such tools is hampered by uneven levels of digitalization.

Purpose. The purpose of this study is to conduct a comprehensive analysis of the theoretical foundations and global practical approaches to monitoring prices for material resources in a modern market economy. The main models and instruments of price monitoring used in different countries are analyzed, in particular, mechanisms of state and market price regulation, methods of collecting, processing, and

analyzing price information, methods and conditions for its disclosure, as well as the role of digital technologies and international information systems in ensuring the transparency of pricing processes. Particular attention is paid to assessing the effectiveness of global practices for monitoring prices of material resources in terms of their impact on market stability and the prevention of price speculation. Based on a summary of global experience, the article also aims to develop practical recommendations for improving the system for monitoring prices for material resources and the possibilities for adapting it to national economic conditions.

Materials and methods. The methodological basis of the study consists of general scientific and special methods of cognition of economic phenomena and processes, in particular, methods of analysis and synthesis were used to generalize theoretical approaches to the organization of price monitoring systems; a comparative method was used to compare price monitoring models operating in countries with different levels of economic development; a systematic approach was used to study the monitoring of prices for material resources as a component of the mechanism of state regulation and market self-control.

To assess the effectiveness of global practices in monitoring prices for material resources, methods of economic and statistical analysis were used, in particular grouping, the index method, and analysis of price dynamics. Content analysis and logical generalization methods were used to identify key trends, tools, and digital solutions in the field of price information collection and processing. Based on the method of generalizing global experience, conclusions and practical recommendations were formulated regarding the possibilities of implementing effective foreign approaches to monitoring prices for material resources, taking into account national economic conditions. While writing the article, an analysis of the relevant legislation of countries was carried out, as well as: 1. The object and subject of the study were determined, namely the experience of individual countries, regions, or organizations. 2. The goals and objectives of the study were formulated. 3. Information on global experience was collected from various sources, such as scientific articles.

Results. In the context of rapid changes in the global economy and rising inflation, monitoring prices for material resources is becoming not just an analytical tool, but a critical component of state economic policy. Studying global experience in monitoring prices for material resources will enable Ukraine to improve its current system for monitoring prices for material resources by implementing modern data verification tools into the Ukrainian pricing system, ensuring its compliance with current economic challenges. The study has formulated conclusions about global experience in monitoring prices for material resources and the possibilities for adapting it to domestic conditions.

Conclusions. Monitoring prices for material resources is not a technical statistical procedure, but a vital component of state economic policy. Global experience shows that countries that invest in high-quality price assessment and forecasting mechanisms achieve greater economic stability, investor confidence, and citizen protection. For Ukraine, this is an opportunity not only to adapt best practices, but also to develop its own model that will meet the challenges of the 21st century.

Keywords: price base, global experience, price monitoring, material resources.